

סקירה כללית

כהן שמוכר בהמה לישראל

- יכול להשאיר לעצמו את הזרוע לחיים וקיבה
- אם לא השאיר (מכר את כולה) לא יעזור אם הוא יתנה שהמתנות יינתנו אליו
- אם אמר "על מנת שהמתנות שלי" – מחלקת האם זה תנאי או השארה

מקרה - כללי

כהן שמכר בהמה לישראל, ואמר:

תת-מקרה-1

... ואמר "חוץ מן המתנות" (שיישארו לי)

דין

המתנות לאותו כהן

טעם

הרי שייר אותם חלקי הבהמה לעצמו – לא מכר אותם

תת-מקרה-2

... ואמר "על מנת שהמתנות שלי"

דין – מחלקת

שיטות:	ברייתא-1	ברייתא-2
דין	הישראל יכול לתת לכל כהן שירצה	המתנות נשארות לאותו כהן
טעם	"על מנת" אינו שיוור אלא תנאי - ותנאי אינו מועיל כי מכר את כל הבהמה...	"על מנת" נחשב שיוור – לא תנאי - והרי כנ"ל יכול להשאיר לעצמו

סקירה כללית

המקרה הכללי: מכר בני מעיים כולל קיבה...

תת-מקרים	כהן גובה ממי	האם הלוקח גובה דמי הקיבה בחזרה מהמוכר
... בלי משקל	מהלוקח	X
... הלוקח לקח במשקל	מהלוקח	✓
... המוכר נתן במשקל	מחלקת האם הכהן יכול לגבות מהמוכר (או רק מהלוקח)	✓

מקרה

ראובן גזל ולא נתייאשו הבעלים

ובא שמעון ואכלו

דין

רב חסדא: הנגזל יכול לתבוע תשלום או **מראובן** או משמעון

משנתנו

מקרה - כללי

אמר ישראל לטבח (המוכר) מכור לי בני מעיה של פרה, והטבח נתן לו כל מעיה כולל הקיבה (שצריכים לתת לכהן בתור מתנות כהונה)

תת-מקרה-1

נתן בלי משקל → אינו גזל – התכוון שהלוקח יתן הקיבה לכהן (וגביית הכסף הייתה כללית – ולא כלל את הקיבה)

דין

(הלוקח) נותן את הקיבה לכהן – ואין המוכר מחזיר לו כסף

תת-מקרה-2

הלוקח **לקח** במשקל (ושילם כסף בהתאם) → הרי גזל מן הכהן

דין

הלוקח נותן את הקיבה לכהן – והמוכר מחזיר לו כסף

מקרה / שאלה

תת-מקרה-3

המוכר **נתן** במשקל (וגבה כסף בהתאם) → הרי גזל מן הכהן ונתן ללוקח

שאלה

מי הוא הנותן - ז"א ממי תובע הכהן – רק מהלוקח או אפשר גם מהמוכר?

דין - מחלקת

רבי אסי	רבי	שיטות:	
רק מהלוקח	גם מהמוכר	דין: הכהן גובה ממי?	
מתנות כהונה אינן נגזלות (אלא אצל מי שנמצאות, חל עליו חיות לתתן)	מתנות כהונה נגזלות	בגלל שסובר:	טעם
ולכן עכשיו אין למוכר שייכות לתת	המוכר (שנתן את המתנות ללוקח בתמורת תשלום) גזל, ולכן חייב להחזיר לנגזל (הכהן)	...ולכן:	
אינו דומה למקרה של רבי חסדא	דומה למקרה של רבי חסדא לעיל ברקע	...ולכן	

סוגיא - דף קלד.: - נושא: ספק חיוב ב- ① מתנות כהונה ② מתנות עניים (לקט) ③ חלה

סקירה כללית

לכאורה יש **סתירה** בין משנתנו (במתנות כהונה) לבין משנה במסכת פאה (לגבי מתנות עניים-לקט), אך יש לחלק ביניהם, כדלהלן:

- במשנתנו (סתם משנה ר"מ היא) בספק האם בהמה התחייבה בזרוע לחיים וקיבה, **פטור**, משום המוציא מחבירו עליו הראיה (**ואין חזקה שחייב** – אלא חזקה שפטור)
- במשנה במסכת פאה, בספק לקט, **ר"מ** אומר **חייב** – (למרות המוציא מחבירו עליו הראיה) כי **יש חזקה שחייבת הערה**: במקרה של ספק חלה – חייב – למרות שיש חזקה שפטורה – כי יש **איסור** ולכן צריכים להחמיר

הקדמה

בממונות

- בדרך כלל:
 - המוציא מחבירו עליו הראיה
- יוצאים מן הכלל:
 - **אם יש חזקת חיוב** → הערה: המפרשים דנים בזה...
 - **אם יש איסור**

סתירה

מתנות כהונה (זרוע לחיים וקיבה) ומתנות עניים (כמו לקט) הינם דומים (מתנות שנותנים והם חולין ואין "איסור"). והרי ר"מ **מיקל** במתנות כהונה, **ומחמיר** במתנות עניים (בלקט), כדלהלן:

משנתנו

מקרה:

גר שיש ספק האם נשחטה בהמתו טרם התגייר (ופטור מזרוע לחיים וקיבה)
או נשחטה לאחר שהתגייר (וחייב בזרוע לחיים וקיבה)
דין: (ר"מ – כי סתם משנה ר"מ)
פטור מזרוע לחיים וקיבה

טעם:

משום הכלל: המוציא מחבירו עליו הראיה

משנה (במסכת פאה)

מקרה:

"לקט" – שיש ספק האם נושר לפני הקצירה (ופטור מ"לקט")
או נשר בשעת הקצירה (וחייב ב"לקט")
דין: (ר"מ)
חייב בלקט (שספק לקט, לקט)

טעם: (מאת ר"ל)

"עני ורש הצדיקו" - ... צדק משלך ותן לו → **הערה**: אינו ברור לי למה אינו מיישב את הסתירה

במשנתנו, **אין חזקת חיוב** (אלא **חזקת פטור**) כיון שמתחלה היתה של נכרי (טרם התגייר) לעומת בלקט **יש חזקת חיוב** כי מעולם היתה של ישראל ועמד להיות מתנת עניים/לקט (אם אמנם נשר בשעת הקצירה).

הערה

במקרה של ספק חלה – **חייב**

– **למרות שיש חזקה שפטורה** – כי יש **איסור** ולכן צריכים להחמיר

סוגיא - דף קלד: - נושא: אם אין כהנים/עניים באזור - האם חייב להפריש תרומה / מתנות כהונה / מתנות עניים

סקירה כללית

פירוט למטה

פירוט

מתנות עניים (לקט, שכחה ופאה)	מתנות כהונה (זרוע לחיים וקיבה)	תרומה	סוג "מתנה":
X	✓	✓	דין: אם אין עניים/כהנים באזור - האם חייב להפריש
"לעני ולגר תעזוב אותם" – ולא לעורבים	כתיב "נתינה"	1. כתיב "נתינה" 2. אחרת הכל טבל	טעם
ה"תעזוב" השניה (אינו מלמד שצריכים להפריש אפילו אין עניים, אלא) מלמדנו שאם הפקיר ואח"כ חזר וזכה - חייב			שלילה

סוגיא - דף קלד: - נושא: [סטיה] זכיה בכספים שהגיעו עבור בני הישיבה

סקירה כללית

פירוט למטה

מעשה

רבי אמי זכה בכספים שהגיעו לבני ישיבה

קושיא

איך נכון לתפוס לעצמו

הלא מסתבר שכספי צדקה דומים למתנת כהונה – שכבות בהן "ונתן" – ולא שיטול בעצמו

תירוצים

1. לא זכה לעצמו – לא זכה לעצמו אלא עבור העניים
2. הוא היה ראש ישיבה ולכן דומה לכהן גדול שמצוה לאחרים להעשירו

"ה" יתירה מה מלמדנו?:

- "**הזרוע**" – ימנית (המיומנות שבזרוע)
- "הלחיים" – לרבות צמר שבראשי כבשים ושער שבזקן התיישים
- "הקבה" – לרבות חלב שבתוך ושעל גבי הקבה

הכהנים נהגו עין יפה ונתנו את חלב הקיבה לבעלים

- זרוע כנגד ידו של פנחס ("ויקח רומח בידו") → והרי לוחמים עם רומח ביד הימנית
- לחיים כנגד תפלה (ויעמוד פנחס ויפלל")
- קיבה כנגד "ואת האשה אל קבתה"

"ואת שוק הימין **תתנו תרומה** לכהן"

- "תרומה" – לרבות ימין גם לזרוע מוקדשין (של איל נזיר)

- "תתנו" – לרבות ימין גם לזרוע חולין (של מתנות כהונה)

איך ליישב ברייתא שלא יסתור את משנתנו...

האם מותר לשחוט ליד הפיקה (הגרמה)?

- מחלקת:

- **רבנן – אסור** → אינו נקרא "בית השחיטה"
- **רבי חנינא בן אנטיגנוס – מותר** → נקרא "בית השחיטה"

הלחיים כוללים למטה (רק) עד הפיקה

"נטלה ובית שחיטה עמה" → לכאורה כולל למטה מפיקה (אזור "בית השחיטה" לרבנן)

באמת רק עד הפיקה

ויש 2 דרכים ליישב את הברייתא :

1. הברייתא לפי רבי חנינא בן אנטיגנוס הקורא לפיקה "בית השחיטה"
2. כוונת "ובית השחיטה **עמה**" – היינו עם גוף הבהמה (לא עם הלחיים)